

Hoofdstuk 9. Indicatiestelling en aanvraag van bloedproducten

Norm:

De richtlijnen voor het toepassen van bloedproducten zijn in ieder ziekenhuis vastgelegd. De uiteindelijke indicatiestelling voor transfusie berust bij de behandelend arts en dient in de status van de patiënt en op het aanvraagformulier te worden vastgelegd. De patiënt dient geïnformeerd te zijn conform de eisen van de WGBO.

De wijze waarop bloedproducten bij het transfusielaboratorium kunnen worden aangevraagd en de wijze van advisering over deze aanvragen dient in procedures te zijn vastgelegd. Bij elke procedure dienen de verantwoordelijkheden te zijn beschreven. Vastgelegd moet worden op welke wijze terugkoppeling plaatsvindt naar de aanvrager om evaluatie mogelijk te maken en om te bepalen wie daarvoor verantwoordelijk is.

Verantwoordelijkheden

De aanvragend arts is verantwoordelijk voor de indicatiestelling en het verstrekken van alle relevante gegevens aan het transfusielaboratorium. Hij is bovendien verantwoordelijk voor het vastleggen ervan in de status van de patiënt. Het hoofd van het transfusielaboratorium is verantwoordelijk voor het vastleggen van de gegevens in het transfusiearchief en de vergelijking met eventuele historische gegevens. Het hoofd van het transfusielaboratorium is er bovendien voor verantwoordelijk dat adequate adviezen worden gegeven, en dat voldoende gegevens verzameld worden om een adequate toetsing van het aanvraagbeleid door de bloedtransfusiecommissie mogelijk te maken.

Vragen aan het ziekenhuis

1. Heeft de bloedtransfusiecommissie richtlijnen opgesteld voor transfusie van bloedproducten?
2. Is er een apart aanvraagformulier bloedproducten?
3. Wordt er een transfusieanamnese uitgevoerd?
4. Worden de gebruiksgegevens teruggekoppeld naar de aanvrager?
5. Hoe is de 24-uurs adviesfunctie met betrekking tot aanvragen van bloedproducten geregeld?

Score:

1. **Nee:** het betreffende besturingselement krijgt nauwelijks of geen aandacht of er zijn uitsluitend plannen om met het betreffende besturingselement aan de slag te gaan
2. **Deels:** het betreffende besturingselement is op projectbasis of slechts op bescheiden schaal in de zorginstelling geïmplementeerd en/of de kwaliteitscyclus is nog niet doorlopen
3. **Goeddeels:** het betreffende besturingselement is op de meest kritische plaatsen in de zorginstelling geïmplementeerd en de kwaliteitscyclus is tenminste een maal doorlopen
4. **Ja:** het betreffende besturingselement is breed in de zorginstelling geïmplementeerd en de kwaliteitscyclus is tenminste tweemaal doorlopen

9.0	Vragen aan het ziekenhuis	Ja / Nee	Opmerkingen		
1	Heeft de bloedtransfusiecommissie richtlijnen opgesteld voor transfusie van bloedproducten?	Ja / Nee			
2	Is er een apart aanvraagformulier bloedproducten?	Ja / Nee			
3	Wordt er een transfusieanamnese uitgevoerd?	Ja / Nee			
4	Worden de gebruiksgegevens teruggekoppeld naar de aanvrager?	Ja / Nee			
5	Is de 24-uurs adviesfunctie met betrekking tot aanvragen van bloedproducten geregeld? Hoe?	Ja / Nee			
§	Vragen	Ziekenhuis documenten	V(ereist)/ A(an-Beveling)	Score	Bevindingen auditor
9.1	Verantwoordelijkheden				
9.1.1	Is de aanvragend arts verantwoordelijk voor: <ul style="list-style-type: none"> - de indicatiestelling? - het verstrekken van alle relevante gegevens aan het transfusielaboratorium? - het vastleggen van de opdracht in de status van de patiënt? 		V V V		

9.1.2	Is het hoofd van het transfusielaboratorium verantwoordelijk voor: <ul style="list-style-type: none"> - het vastleggen van de gegevens in het transfusiearchief - de vergelijking met eventuele historische transfusiegegevens? - adequate advisering? - de verzameling van voldoende gegevens om een adequate toetsing van het aanvraagbeleid door de bloedtransfusiecommissie mogelijk te maken? 		V		
9.2	Indicatiestelling				
9.2.1	Zijn de indicaties tot transfusie in het ziekenhuisbeleid vastgelegd?		V		- Hoofdstuk 6
9.2.1.1	Indicaties voor erythrocytentransfusies		V		
9.2.1.1.1	Aanmaakstoornissen <ul style="list-style-type: none"> - Essentiële nutriëntendeficiënties (ijzer, foliumzuur, vitamine B12) - Beenmerginsufficiëntie - Anemie bij chronische ziekte, inclusief nierfalen - Anemie bij chronische ziekte, exclusief nierfalen/ maligniteit - Anemie in de zwangerschap - Anemie van de (premature) neonat - Beenmerg/stamceltransplantaties - Aplastische anemie 		V		

9.2.1.1.2	Afbraakstoornissen <ul style="list-style-type: none"> - Congenitaal: sikkelcelziekte - Congenitaal: homozygote bètathalassemie - Hemolytische ziekte van de pasgeborene in de zwangerschap - Paroxismale nachtelijke hemoglobinurie (PNH) - Auto-immuunhemolytische anemie - Diffuse intravasale stolling 		V V V V V V		
9.2.1.1.3	Indicaties voor bijzondere erythrocytenproducten <ul style="list-style-type: none"> - Het effect van de bewaarduur van erythrocyten - Het gebruik van met jonge erythrocyten verrijkte erythrocyteneenheden 		V V		
9.2.1.2	Transfusieindicaties bij acute anemie		V		
9.2.1.2.1	Acute anemie zonder co-morbiditeit		V		
9.2.1.2.2	Acute anemie in combinatie met comorbiditeit <ul style="list-style-type: none"> - Acute anemie en cardiovasculair lijden - Acute anemie en cerebraal lijden - Acute anemie en pulmonaal lijden - Acute anemie en de intensive-care-patiënt - Leverchirurgie - Acute hypovolemische anemie in combinatie met anesthesie - Acute anemie postoperatief 		V V V V V V V		
9.2.1.2.3	Acute anemie (en stollingsstoornissen) door massaal bloedverlies <ul style="list-style-type: none"> - Acuut massaal bloedverlies bij de polytraumapatiënt - Massaal bloedverlies in de graviditeit 		V V		
9.2.1.3	Technieken om allogene bloedtransfusies bij chirurgische ingrepen te beperken		V		

9.2.1.3.1	<ul style="list-style-type: none"> - Chirurgische technieken om peroperatief bloedverlies te verminderen - Anesthesiologische maatregelen om bloedverlies te verminderen - Preoperatieve autologe bloeddonatie - Normo- en hypervolemische hemodilutie - Sequestratie van plaatjesrijk plasma en erythrocytenafereze - Perioperatieve autotransfusie - Aprotinine - Desmopressine in de cardiothoracale chirurgie - Tranexaminezuur - Recombinant erythropoëtine (epoëtine) voor perioperatieve therapie en bij IC-patiënten - Recombinantfactor VIIa in de perioperatieve fase - Combinatie van bloedbesparende technieken 		V		
9.2.1.4	Alternatieven voor erythrocytentransfusie		V		
9.2.2	Trombocytopenie en trombocytopathie		V		
9.2.2.1	Trombocytopenie		V		
9.2.2.2	Transfusieparameters bij patiënten met een trombocytopenie		V		
9.2.2.3	Trombocytenrefractairiteit		V		
9.2.2.4	Trombocytentransfusie en bloedgroepen		V		
9.2.2.5	Alternatieven voor de bepaling van trombocytenaantallen bij de beoordeling van de noodzaak en het effect van een trombocytentransfusie		V		
9.2.2.6	Trombocytenproducten		V		
9.2.2.7	Alternatieven voor trombocyten		V		
9.2.2.8	Ondersteunende maatregelen		V		

9.2.2.9	Trombocytopathie		V		
9.2.3	Bloeding bij verworven stollingsstoornissen		V		
9.2.3.1	Postoperatieve bloedingen		V		
9.2.3.2	Vitamine-K1-deficientie		V		
9.2.3.3	Couperen effect cumarinederivaten		V		
9.2.3.4	Geplande ingreep bij gebruik cumarinederivaten		V		
9.2.3.5	Couperen heparine-effect		V		
9.2.3.6	Trombocytopathie door acetylsalicylzuur / NSAID's		V		
9.2.3.7	Couperen fibrinolytische therapie		V		
9.2.4	Colloïden als plasma vervangmiddelen		V		
9.2.4.1	Preparaten: - Albumine - Dextranen - Gelatines - Zetmelen		V V V V		
9.2.5	Is het aanvraagformulier voorzien van richtlijnen voor indicatiestelling?		A		
9.3	Voorlichting aan de patiënt				
9.3.1	Is de wijze van voorlichting aan de patiënt vastgelegd?		V		
9.3.2	Wordt een informatiefolder over bloedtransfusie aangereikt aan de patiënt?		A		
9.4	De aanvraag en aanvraagformulier				
9.4.1	Is vastgelegd wie mag aanvragen?		V		
9.4.2	Is vastgelegd op welke wijze aangevraagd dient te worden?		V		

9.4.3	Zijn minimaal de volgende gegevens vastgelegd? <ul style="list-style-type: none"> • De patiëntengegevens. • (Meisjes)achternaam en eventueel naam echtgenoot, voorletters. • Geboortedatum. • Ziekenhuisidentificatienummer. 		V V V V		
9.4.4	Zijn specifieke identificatieafspraken vastgelegd voor niet-geregistreerde patiënten indien bloedproducten worden aangevraagd, bijvoorbeeld voor traumapatiënten?		V		
9.4.5	Wordt de locatie van de patiënt op moment van aanvraag en – indien verschillend – de locatie waar het bloedproduct moet worden afgeleverd vastgelegd?		V		
9.4.6	Wordt de datum van de aanvraag vastgelegd?		V		
9.4.7	Wordt van de gewenste aflevering vastgelegd: <ul style="list-style-type: none"> – de datum ? – de tijd ? 		V V		
9.4.8	Worden vastgelegd: <ul style="list-style-type: none"> – indicatie(s) en/of – diagnose(s) ? 		V V		
9.4.9	Worden de parameters die bekend moeten zijn voordat tot transfusie wordt overgegaan (bijvoorbeeld stollingsonderzoek voor FFP, trombocytenaantal voor trombocytentransfusie en dergelijke) vastgelegd?		V		
9.4.10	Wordt van de benodigde bloedproducten <ul style="list-style-type: none"> • het aantal • soort vastgelegd? 		V V		
9.5.11	Is vastgelegd op welke wijze er wordt omgegaan met het reserveren van eenheden bloed voor een operatieve ingreep?		V		

9.4.12	Wordt van de aanvragend arts vastgelegd? • de naam • het sein/ telefoonnummer		V V		
9.5	Transfusieanamnese				
9.5.1	Wordt relevante informatie voor het compatibiliteitsonderzoek vastgelegd?		V		- Hoofdstuk 10, § 10.2.2
9.5.2	Wordt ABO/rhesus-D-factor (indien bekend met bronvermelding) vastgelegd?		V		
9.5.3	Wordt informatie over irregulaire antistoffen vastgelegd?		V		
9.5.4	Wordt informatie over toegediend anti-rhesus-D-immunoglobulineprofylaxe vastgelegd?		V		
9.5.5	Wordt (voorafgaande) zwangerschappen en datum vastgelegd?		V		
9.5.6	Wordt de transfusie historie van de afgelopen drie maanden vastgelegd?		V		
9.5.7	Wordt de evt. noodzaak tot het toedienen van bijzondere bloedproducten (gewassen, bestraald en dergelijke) vastgelegd?		V		
9.5.8	Worden evt. opgetreden transfusiereacties vastgelegd?		V		
9.6	Uitzonderingen				
9.6.1	Is vastgelegd in welke gevallen uitgifte van bloedproducten buiten de normale compatibiliteitstesten mag plaatsvinden?		V		

9.6.2	Is vastgelegd: – in welke gevallen afgeweken kan worden van de regel dat ABO- en rhesus-D- bloedgroep van patiënt en donor gelijk moeten zijn; – en wie dan verantwoordelijk is voor de toepassing ervan?		V V		
9.6.3	Is vastgelegd hoe lang de aanvraagformulieren moeten worden bewaard en hoe deze worden geëvalueerd?		V		
9.7	Informatie en Communicatie				
9.7.1	Is vastgelegd op welke wijze telefonische aanvragen (administratief) worden verwerkt?		V		
9.7.2	Zijn de maatregelen die getroffen worden om foutieve informatieoverdracht te voorkomen vastgelegd?		V		
9.7.3	– Is de wijze waarop het laboratorium en de aanvrager elkaar informeren in geval van bijzonderheden zoals bekende irregulaire antistoffen en – het gebruik van bijzondere producten in het verleden vastgelegd?		V V		
9.7.4	Is vastgelegd in hoeverre bij niet-reguliere bestellingen (spoed etc.) de procedure afwijkt van de standaard-procedure?		V		
9.8	Advisering				
9.8.1	Is vastgelegd in welke gevallen advies moet worden ingewonnen bij het hoofd van het transfusielaboratorium of diens vervanger?		V		
9.8.2	– Is vastgelegd op welke wijze het advies totstandkomt? – en op welke wijze het advies zal worden uitgebracht?		V V		
9.8.3	– Is vastgelegd onder welke omstandigheden en – door wie externe advisering kan worden gevraagd?		V		

9.9	Indicatoren CBO	Toegepast J/N	Opmerkingen
9.9.1	De verhouding tussen het aantal transfusies van erythrocyten buiten de indicatiecriteria en het totaal aantal transfusies van erythrocyten in dezelfde periode.	Ja / Nee	
9.9.2	De verhouding tussen het aantal transfusies van FFP buiten de indicatiecriteria en het totaal aantal transfusies van FFP in dezelfde periode.	Ja / Nee	
9.9.3	De verhouding tussen het aantal malen dat het vastgestelde aantal eenheden bloedproducten (per bloedproduct) per DBC per patiënt wordt overschreden en het totaal aantal DBC's dat is voorgekomen in dezelfde periode.	Ja / Nee	
9.9.4	De verhouding tussen het aantal malen dat bij een aanvraag van bloedproduct bij het laboratorium een of meer essentiële gegevens niet zijn ingevuld en het totaal aantal aanvragen van bloedproduct.	Ja / Nee	